

Alapfokú
Gazdálkodási ismeretek
jegyzet

2017. év

Büntetés-végrehajtási Szervezet Oktatási,
Továbbképzési és Rehabilitációs Központja

Alapfokú

Gazdálkodási ismeretek

jegyzet

Szerkesztette:
Bozáné Török Erika c. bv. alezredes

Budapest, 2017. év

Államháztartásról. Költségvetési szervek alapítása. Gazdálkodási jogkörök. A személyi állomány juttatásai. Kártérítési eljárás szabályai.

Államháztartásról. Költségvetési szervek alapítása. Gazdálkodási jogkörök. I.

Mit jelent az államháztartás fogalma?

Az állam gazdálkodási rendszerét vagyis azt a tevékenységet, amely során az állam bevételeit beszedi, és összegyűjti az állami költségvetésbe, hogy azt felhasználja majd kiadásai teljesítésére államháztartásnak nevezzük.

Az államháztartás alrendszerei

Az államháztartás központi és önkormányzati alrendszerből áll.

Az államháztartás **központi alrendszerébe** tartozik

- a) az állam,
- b) a központi költségvetési szerv,
- c) a törvény által az államháztartás központi alrendszerébe sorolt köztestület, (pl: MTA közfeladat ellátására) és
- d) a tv. hatálya alá tartozó köztestület által irányított köztestületi költségvetési szerv. (pl.: MTA Energiatudományi Kutatóközpont, Csillagászati és Földtudományi Kutatóközpont, Nyelvtudományi Kutatóközpont)

Milyen feladatai vannak az államháztartásnak?

Az államháztartás fő feladatai: az erőforrások begyűjtése, elosztása, a gazdasági egyensúly megőrzése, önfenntartás, és e feladatok ellátásához szükséges jogi keret kialakítása.

Az államháztartás feladatai

- az **állam** a szükséges erőforrások **megszerzésével** és **elosztásával** biztosítja a közösségi feladatok ellátását
- korrigálja jövedelmi és vagyoni aránytalanságokat
- az **egyensúly megőrzése**: elősegíti a gazdasági növekedés feltételeinek a megteremtését a megfelelő szintű foglalkoztatás, csoportérdekek összehangolásával
- **jogi keretek kialakítása**
- **önfenntartás**

Az államháztartás működésének feltételei

Az államháztartás működéséhez meg kell teremteni a feltételeket:

- a megfelelő pénzügyi egyensúlyra
- a kijelölt állami feladatvállalás teljesítésére
- a közpénzekkel való hatékony gazdálkodásra
- a közpénzekkel való gazdálkodás ellenőrizhetőségére

Az államháztartás funkciói

Az államháztartás magában foglalja azokat a közfeladatokat, amelyeket az állam a közhatalom birtokosaként, helyzetéből, kötelezettségeiből adódóan, a köz érdekében, közfunkcióként lát el.

Az államháztartás három alapvető funkciója:

- **tradicionális funkció,**
- **szociális funkció, valamint**
- **gazdaságpolitikai funkció.**

A tradicionális (hagyományos) funkció:

- a **jogalkotás** feladatai (a társadalmi élet jogi kereteinek biztosítása, parlamenti jogalkotás, kormány szintű jogalkotás, helyi jogalkotás),
- a **jogalkalmazás** feladatai (a bíróságok, illetőleg a közigazgatási szervek által végzett jogalkalmazás),
- az **állami szuverenitás biztosítása** (honvédelem, államhatár védelme, határőrizeti rendszer működtetése stb.), valamint
- a **belső rend védelme** és a közbiztonság fenntartása (nemzetbiztonsági feladatok ellátása, bűnözés elleni tevékenység, rendészeti tevékenységek stb.).

A szociális (jóléti) funkció:

- az állami-önkormányzati **szociális ellátó rendszer** működtetése (szociális otthonok, pénzbeli segélyezési formák, természetbeni juttatások, hajléktalanokról való gondoskodás stb.),
- az állami-önkormányzati **egészségügyi ellátó rendszer** működtetése (egészségügyi alapellátás, járó-, illetve fekvőbeteg szakellátás, speciális egészségügyi szolgáltatások, stb.),
- az állami **nyugdíjrendszer és egészségbiztosítási rendszer** fenntartása (közös kockázatvállaláson és a szolidaritás elvén nyugvó kötelező társadalombiztosítás működtetésével),
- az állami-önkormányzati **oktatási rendszer** működtetése (óvodai ellátás, alapfokú és középfokú közoktatás, felsőoktatás stb.),
- az állami **gyermek- és ifjúságvédelem** intézményrendszerének fenntartása (nevelési segélyek, gyámhatósági eszközök, ifjúságpolitika stb.), illetőleg
- a **munkanélküliség kezelése** (segélyezés, passzív és aktív foglalkoztatáspolitikai stb.).

A költségvetési szerv fogalmi ismérvei

Az államháztartás részét képező, az Áht. szerint nyilvántartásba vett jogi személy, amely

- jogszabályban meghatározott és az alapító okiratban rögzített állami, önkormányzati feladatokat (közfeladat)
- közérdekből,
- alaptevékenységként,
- haszonszerzési cél nélkül,
- jogszabályban meghatározott követelmények és feltételek alapján,

- jogszabályban meghatározott szerv vagy személy irányítása vagy felügyelete mellett,
- az alapító okiratban megjelölt működési körben
- közfeladat-ellátási kötelezettséggel,
- a költségvetéséből gazdálkodva végez.

Költségvetési szerv alapításának főbb szabályai

- A létrehozásról jogszabályban vagy határozatban kell rendelkezni.
- Az alapító okiratot az alapító szerv adja ki (Kivételek vannak.).
- Az alapító okirat kötelező tartalmát törvény (Áht.) írja elő.
- A költségvetési szerv a nyilvántartásba való bejegyzésével, a bejegyzés napjával jön létre (főszabály szerint).
- A költségvetési szervekről a Magyar Államkincstár vezet nyilvántartást (törzskönyvi nyilvántartás).

A költségvetési szerv tevékenysége

- Közfeladat-ellátási kötelezettség
- A feladatellátás belső rendje, módja: SZMSZ, ügyrendek.
- Alaptevékenység: a létrehozásáról rendelkező jogszabályban (határozatban) és az alapító okiratban a költségvetési szerv szakmai alapfeladataként meghatározott közhatalmi vagy közszolgáltató tevékenység.
- Vállalkozási tevékenység: az alaptevékenységétől eltérő, rendszeres haszonszerzés céljából, támogatáson kívüli forrásból, más jogi személy vagy természetes személy számára, nem kötelezően végzett termelő-, szolgáltató, értékesítő tevékenység.
- Működés, feladatellátás rendszeres felülvizsgálata (irányító szerv)

A központi költségvetés főbb bevételei és kiadásai

A költségvetés főbb bevételei:

- A gazdálkodó szervezetek befizetései (társasági adó, EVA)
- Fogyasztáshoz kapcsolt adók (ÁFA, jövedéki adó, regisztrációs adó)
- Lakossági befizetések (személyi jövedelemadó, illetékek)
- Költségvetési szervek, fejezeti kezelésű előirányzatok bevételei
- Befizetések az államháztartás alrendszeréből
- Egyéb bevételek

A költségvetés főbb kiadásai:

- Támogatások (egyedi és normatív támogatások, fogyasztói árkiegészítés, családi támogatások, szociális juttatások, civil szervezetek támogatása)
- Költségvetési szervek, fejezeti kezelésű előirányzatok kiadásai
- Államháztartás alrendszerének támogatása
- Adósságszolgálat (Hitel törlesztő részlet+kamat)

- Egyéb kiadások (befizetés az EU költségvetésébe, kormányzati rendkívüli kiadások, állami vagyonnal kapcsolatos kiadások)
- Tartalékok (általános tartalék, céltartalékok)

A költségvetési szerv működésének, gazdálkodásának általános jellemzői

- Gazdálkodásuk alapdokumentuma: az irányító szerv által jóváhagyott elemi költségvetés.
- Működésükkel, gazdálkodásukkal szembeni alapvető követelmények:
Gazdaságosság (az erőforrások felhasználásához kapcsolódó kiadás, ráfordítás a lehető legkisebb legyen)
Hatékonyság (a nyújtott szolgáltatás, ellátott feladat értéke, vagy bevétele a lehető legnagyobb mértékben haladja meg a felhasznált erőforrások kiadásait/ráfordításait)
Eredményesség (a kitűzött célok teljesüljenek, a feladat tervezett és tényleges hatása között a lehető legkisebb eltérés legyen, vagy a tényleges hatás kedvezőbb legyen a tervezettnél).

Gazdálkodási jogkörök

A gazdasági szervezettel nem rendelkező költségvetési szerv gazdálkodási feladatait az irányító szerv vagy az irányító szerv irányítása alá tartozó más költségvetési szerv az állományába tartozó alkalmazottakkal, a munkamegosztás és felelősségvállalás rendjét tartalmazó megállapodásban (a továbbiakban: munkamegosztási megállapodás) meghatározott helyen és módon, a gazdasági szervezettel rendelkező költségvetési szerv vezetője által kijelölt személy látja el.

A munkamegosztási megállapodásnak tartalmaznia kell, hogy a feladatok közül melyik feladatot melyik költségvetési szerv látja el. Egy feladatra csak egy költségvetési szerv jelölhető ki.

Felkészülési kérdések:

Mi az államháztartás fogalma?

Sorolja fel az államháztartás funkcióit.

A személyi állomány juttatásai. Kártérítési eljárás szabályai.

II.

Az illetmény, a költségtérítések, a juttatások Illetmény

A hivatásos állomány tagja szolgálati viszonya alapján alapilletményből, az egyéb pótlékokból és teljesítményjuttatásból álló illetményre jogosult.

Az **alapilletmény** beosztási illetményből, szolgálati időpótlékból és hivatásos pótlékból tevődik össze.

A **beosztási illetmény** a hivatásos állomány tagjának besorolása alapján megállapított fizetési fokozathoz tartozó illetményszorzó és a rendvédelmi illetményalap szorzata.

A **szolgálati időpótlék** a hivatásos állomány tagját a szolgálati viszonyban eltöltött tizedik évtől kezdődően megillető, a szolgálatban eltöltött további öt évenként növekvő mértékű, a rendvédelmi illetményalap meghatározott százalékában megállapított illetményelem. A szolgálati időpótlékre való jogosultságot a hivatásos szolgálati idő figyelembevételével kell megállapítani.

A **hivatásos pótlék** a hivatásos állomány esküjében vállalt többletkötelezettségek és a szolgálati beosztással járó többlet-igénybevétel és -terhelés ellentételezését szolgálja. Mértékét a miniszter a rendvédelmi illetményalap 50-650%-a közötti értékben állapítja meg.

A hivatásos állomány tagja az előző évi egyéni teljesítményértékelésének eredményétől függően, a szervezeti egység számára a szervezeti teljesítményértékelés eredménye alapján a személyi juttatás előirányzatán belül biztosított költségvetési keret terhére évente két alkalommal, április és szeptember hónapban, egyenlő mértékű **teljesítményjuttatásban** részesíthető.

A teljesítményjuttatás tárgyévra meghatározott mértéke nem haladhatja meg a hivatásos állomány tagja alapilletményének háromszorosát.

A rendvédelmi illetményalap összegét évente a központi költségvetésről szóló törvény állapítja meg úgy, hogy az nem lehet alacsonyabb, mint az előző évi rendvédelmi illetményalap, jelenleg 38.650.-Ft

Egyéb pótlékok:

Ha a hivatásos állomány tagja olyan szolgálati beosztást tölt be, amelyben idegen nyelv használata szükséges, **idegennyelv-tudási pótlékra** jogosult.

Az idegennyelv-tudást az államilag elismert nyelvvizsga eredményét igazoló bizonyítvánnyal vagy azzal egyenértékű okirattal kell igazolni.

A hivatásos állomány tagja a szolgálatteljesítési helyétől, idejétől és körülményeitől függően a következő pótlékokra jogosult, mint például:

- az **éjszakai pótlék** teljesített óránként a rendvédelmi illetményalap **0,5%-a**, valamint
- a **készenléti pótlék** teljesített óránként a rendvédelmi illetményalap **0,25%-a**.

Az illetmény kifizetése és levonás az illetményből

Az illetmény kifizetésére vonatkozó szabály

Az illetményt Magyarország hivatalos pénznemében kell megállapítani, és havonta utólag, a tárgy hónapot követő hónap ötödik napjáig kell a hivatásos állomány tagjának megbízása alapján a fizetési számlájára átutalni, vagy ha azzal nem rendelkezik, részére pénzforgalmi számláról történő készpénzkifizetés kézbesítése útján megfizetni.

Az illetmény kifizetésének és átutalásának költségei a rendvédelmi szervet terhelik.

A hivatásos állomány tagjának a rendvédelmi szerv a fizetési számlára történő utalás esetén **bankszámla-hozzájárulást** adhat. A szolgálati viszony év közben történő megszűnése esetén a bankszámla-hozzájárulás időarányosan jár.

Az illetményből történő levonás

Csak jogszabály, végrehajtható határozat vagy a hivatásos állomány tagjának hozzájárulása alapján van helye, ettől eltérni nem lehet.

A **jogalap nélkül kifizetett illetmény** hatvan napon belül írásbeli fizetési felszólítással visszakövetelhető a hivatásos állomány tagjától. Az általános elévülési időn belül visszakövetelhető a jogalap nélkül felvett illetmény, ha annak aaptalanságáról a hivatásos állomány tagja tudott vagy tudnia kellett volna.

Költségtérítések

A hivatásos állomány tagja részére **meg kell téríteni**

- a) az egyik szolgálati helyről a másikra szolgálati érdekből történő áthelyezéssel vagy átrendeléssel kapcsolatos,
- b) a szolgálati feladat ellátásával kapcsolatban indokoltan felmerült, valamint
- c) a szabadságról, a munkaszüneti és a pihenőnapról történő visszarendeléssel összefüggő költséget.

A munkába járás helyközi utazási költségeit a hivatásos állomány tagjának jogszabályban foglaltak szerint kell megtéríteni.

A választható béren kívüli juttatások rendszere

A választható béren kívüli juttatás feltétele

A juttatásról rendelkező nyilatkozatokat két példányban kell kinyomtatni, majd **a BVOP. szakutastásában meghatározott időpontig** a munkáltató részére eljuttatni. A leadott nyilatkozatok tárgy év végéig érvényesek.

A választható béren kívüli juttatás mértéke

Érvényes keretösszeg **bruttó 200.000,- Ft/fő/év**. A béren kívüli juttatás éves összege biztosít fedezetet az egyes juttatásokhoz kapcsolódó, a juttatást teljesítő fegyveres szervet terhelő közterhek megfizetésére is.

A tárgyévre vonatkozó (továbbiakban: VBKJ) keret nem vihető át a következő évre.

A választható béren kívüli juttatás jogosultsági feltétele

Nem jogosult a VBKJ-ra

- a hivatásos állomány tartós külszolgálaton lévő, illetve a nemzeti szakértőként foglalkoztatott tagja, továbbá a:
- 30 napon túli illetmény nélküli szabadságra (sem illetményre, sem távolléti díjra nem jogosult a munkavállaló),
- GYES, GYED idejére (sem illetményre, sem távolléti díjra nem jogosult a munkavállaló),
- a felmentési időszak, munkavégzés alóli mentesítés idejére (a munkavállaló átlagkeresetet kap a felmentés idejére),

Jár VBKJ:

- hó közti belépés esetén a jogosultság kezdete a munkaviszony létesítésének napja, hó közti kilépés esetén az utolsó munkában töltött nap,
- áthelyezés esetén (más szervtől) a jogosultság az áthelyezés napján keletkezik és időarányosan jár,
- részmunkaidősöknek a munkaidő arányában jár a juttatás, az alábbiak szerint
  - havi 131-174 óra: 0,8-as szorzó,
  - havi 87-130 óra 0,6-os szorzó,
  - havi 44-86 óra 0,4-es szorzó,
  - havi 1-43 óra 0,2-es szorzó.
- a próbaidősök esetén a jogosultság kezdete a munkaviszony létesítésének napja (a belépés során a munkavállalónak a VBKJ kerete felhasználásáról a munkáltató VBKJ ügyintézőinél nyilatkoznia kell),
- 30 napon túli egészségügyi szabadság, szülési szabadság esetén (távolléti díj jár a munkavállalónak),
- fegyelmi eljárásban szolgálati beosztásból történő felfüggesztés idejére (a munkavállaló a távolléti díj meghatározott részére jogosult),
- a munkaviszony bármely okból történő megszűnése esetén a jogosultság megszűnik.

A jogosultság mértékét a munkában töltött napok száma alapján kell meghatározni.

A visszafizetendő összeg mértéke minden esetben a nettó igénybe vett béren kívüli juttatásokból számítandó, az időarányosság elvének alkalmazásával.

A VBKJ keretében az alábbi juttatások igényelhetők

- juttatott pénzösszeg
- SZÉP kártya

Szép Kártya:

- az igényelhető összeg alszámlánként együttesen havonta nem haladhatja meg a **30.000 Ft-ot**.

Juttatott pénzösszeg:

- A juttatás éves keretösszege nettó 100.000,-Ft, havi keretösszeg nettó 8.333,- Ft.
- A pénzösszegek kiutalása havonta, legkésőbb tárgyhónap utolsó munkanapjáig, a munkabér kifizetéssel azonos módon bankszámlára utalással vagy lakcímrre történik.
- A szükséges utalási állományt a BVOP Közgazdasági Főosztály Illetmény-számfejtési Osztálya biztosítja a munkáltatók részére.

Természetbeni ellátás

A hivatásos állomány tagját a természetbeni ellátás keretében térítésmentesen el kell látni a rendvédelmi szerv feladatainak megfelelő fegyverzettel, felszereléssel, ruházattal és - a jogszabályban meghatározott esetben - étellel.

Az ellátási normákban meghatározott egyenruházati és felszerelési cikkek beszerzésére első alkalommal a szolgálati viszony létesítésekor alapfelszerelési, ezt követően pedig évenként ruházati utánpótlási ellátmány jár.

A hivatásos állomány tagja évente a rendvédelmi **illetményalap 250%**-ának (96.625.-) megfelelő mértékű **ruházati utánpótlási ellátmányra** jogosult, amely természetben is kiadható. A hivatásos állomány tagjának a ruházati utánpótlási ellátmány felhasználását ruházati termékről szóló számlával kell igazolni. Az ellátmány a személyi jövedelemadó szempontjából **természetbeni juttatásként** kiadott munkaruházatnak minősül. A ruházati utánpótlási ellátmány kiadásának és felhasználásának rendjét a miniszter állapítja meg.

A hivatásos állomány tagja a mindenkori ruházati utánpótlási ellátmány terhére a miniszter által meghatározott mértékben köteles a ruházat költségeit fedezni.

A ruházati utánpótlási ellátmányt a jogosultság évében kell kiadni. Ellátmányként csak rendszeresített egyenruházati termék szolgáltatható ki.

A természetbeni ellátás és a hivatásos állomány egyéb, ruházati utánpótlással kapcsolatos vásárlásának biztosítása érdekében a ruházatot biztosító szerv jogosult a hivatásos állomány tagjának az ellátás, vásárlás szempontjából szükséges adatait kezelni.

Riadócsomaggal való ellátás szabályai

A riadócsomag egyszeri ellátás, amit az igényjogosult részére a szolgálati hely szerinti gazdálkodó szerv a **kinevezést követő 30 napon belül biztosít**. A kifizetett összeg elszámolás köteles. Az elszámolást a ruházati utánpótlási ellátmánnyal megegyező módon kell végrehajtani.

A riadócsomag értéke **6800 Ft**, amelynek kiadását a ruházati elszámolási könyvben kell rögzíteni.

A személyi állomány újonnan kinevezett tagja a riadócsomagot a kinevezését követő 30 napon belül köteles összeállítani.

A riadócsomag összetétele:

- a. tisztálkodó felszerelés (törölköző, szappan, fogkefe, fogkrém, WC papír, fésű, borotválkozó felszerelés/intim csomag),
- b. kétnapi hidegtelep (legalább 2 db melegíthető 400 gr-os készételkonzerv, 2 db 65 gr-os és 2 db 150 gr-os húskészítmény konzerv), konzervnyitó,
- c. tisztító, karbantartó felszerelés (lábbeli tisztító- és varrókészlet),
- d. füzet (A/5), íróeszköz.

A felsorolt termékekre vonatkozó fogalmak gyűjtőfogalmak, amennyiben a számlán szereplő termékek megnevezései, e gyűjtőfogalmakkal behelyettesíthetők, a számla elfogadható.

A riadócsomagot az igényjogosultnak a szolgálati helyén kell tárolnia. A riadócsomagban tárolt cikkek, felszerelések és eszközök karbantartását, pótlását - a szavatossági idővel rendelkezők szavatossági frissítését is beleértve - az igényjogosult saját költsége terhére hajtja végre.

A szolgálati viszony megszűnése esetén - amennyiben a szolgálati viszony a létesítésétől számított egy éven belül megszűnik - az igényjogosult köteles a kifizetett összeget visszatéríteni. Az egy évet elérő vagy meghaladó hivatásos szolgálat után történő leszerelés esetén a leszerelőt visszatérítési kötelezettség nem terheli.

Ugyanazon igényjogosultnak szervek közötti vagy szerven belüli, két éven belül történt ismételt (többszöri) áthelyezésekor, átsorolásakor vagy leszerelését követő ismételt állományba vételekor az igényjogosultat újbóli ellátás nem illeti meg. A riadócsomag ellenőrzését a ruházati szemle során kell végrehajtani.

Alsóruházati költségtérítés

A termékek természetbeni biztosítása helyett alsóruházati költségtérítés kerül kifizetésre, a raktári készletek felhasználását követően.

Összege **10 000 Ft**, elszámolási rendje megegyezik a ruházati utánpótlási ellátmány elszámolási rendjével. A zokni esetében a beszerzendő termékek színe sötétkék, vagy fekete. A téli alsó alkalmasságát a funkciónak való megfelelés határozza meg. Az alsóruházati költségtérítést csak az új felszerelő állomány részére kell biztosítani.

Kártérítési felelősség

A hivatásos állomány tagjának kártérítési felelőssége

A hivatásos állomány tagja a szolgálati viszonyból eredő kötelességének **vétkes** megszegésével okozott kárért kártérítési felelősséggel tartozik.

A károkozó vétkekességét, a kár bekövetkeztét és mértékét, valamint az okozati összefüggést a rendvédelmi szervnek kell bizonyítania.

Nem kell megtéríteni azt a kárt, amelynek bekövetkezése a károkozás idején nem volt előre látható vagy amelyet a rendvédelmi szerv vétkes magatartása okozott, vagy amely abból származott, hogy a rendvédelmi szerv kárenyhítési kötelezettségének nem tett eleget.

A Károkozás fajtái:

- **Gondatlan károkozás** esetén a kártérítés mértéke - a (2) bekezdésben szabályozott esetek kivételével - a károkozó egyhavi alapilletményének 50%-át nem haladhatja meg.

A károkozó a háromhavi alapilletménye erejéig felel, ha gondatlanságából eredően

- a rendvédelmi szerv gazdálkodására vagy az anyagi-technikai eszközök kezelésére vonatkozó szabályok megsértésével okozta a kárt,
- az ellenőrzési kötelezettsége elmulasztásával vagy hiányos teljesítésével okozta a kárt,
- hatósági jogkörben eljárva a jogszabályok megsértésével okozta a kárt, vagy

d) a kár olyan - jogszabályba ütköző - parancs, utasítás teljesítéséből keletkezett, amelynek következményeire az utasított károkozó előzőleg felhívta a figyelmet.

- **Szándékos károkozás** esetén a károkozó a teljes kárt köteles megtéríteni.

A hivatásos állomány tagja **vétkességére tekintet nélkül felelős** azért a hiányért, amely olyan dologban következett be, amelyet visszaszolgáltatási vagy elszámolási kötelezettséggel jegyzék vagy elismervény alapján vett át, és amelyet állandóan az őrizetében tart, kizárólagosan használ vagy kezel.

Mentesül a hivatásos állomány tagja a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy a hiányt elháríthatatlan külső ok idézte elő, vagy a rendvédelmi szerv a biztonságos őrzés feltételeit nem biztosította.

A meghatározott feltételek meglétét, a kár, hiány bekövetkeztét és mértékét a rendvédelmi szervnek kell bizonyítania.

Leltárhiány megállapítása, felelősségrevonás

A **leltárhiányért** való megtérítési felelősséget - a raktárosok előzetes hozzájárulásának hiányában - csak a raktár teljes készletének leltározása alapján lehet megállapítani.

Leltározásnál a raktárosnak vagy akadályoztatása esetén a képviselőjének jelenlétét lehetővé kell tenni. Ha a raktáros a képviselőtől nem gondoskodott, akkor az állományilletékes parancsnok e feladat ellátására szakmailag alkalmas, az ügyben érdektelen képviselőt köteles kijelölni.

A leltárhiányért való felelősséget a leltárfelvétel befejezését követő hatvan napon belül el kell bírálni, és a határozatot a raktárossal írásban közölni kell. A határidő eltelte után a raktárost kártérítésre nem lehet kötelezni.

A leltárhiány megtérítése

A leltárhiányért a raktárvezető és a raktárvezető-helyettes hathavi, a beosztott raktáros, anyagkezelő négyhavi alapilletménye erejéig felel.

Ha a hivatásos állomány tagja olyan raktári szolgálati beosztásban teljesít szolgálatot, ahol az átvett anyagokat, raktári készleteket állandóan egyedül kezeli, a teljes leltárhiányért felel.

A leltárhiányért való felelősség megállapítása

A leltárhiányért a megtérítési felelősséget akkor lehet megállapítani, ha

a) a raktárost a raktári beosztásba helyezéskor írásban tájékoztatták a kártérítési felelősség formájáról és mértékéről,

b) az anyagokat, raktári készleteket kezelésre szabályszerűen átadták, és azokat a raktáros átvette.

Ha a kárt többen együttesen okozták, vétkességük arányában, a megőrzésre átadott dologban bekövetkezett hiány és leltárhiány esetén az alapilletményük arányában felelnek.

A kárt pénzben kell megtéríteni, kivéve, ha a körülmények a kár természetben való megtérítését indokolják.

Nem kell megtéríteni a kárnak azt a részét, amely a megrongálódott dolog értékesítéséből vagy biztosítási jogviszonyból eredően megtérült.

Kártérítési felelősség megállapítása, a kártérítési eljárás megindítása

A hivatásos állomány tagja kártérítési felelősségének megállapítására az állományilletékes parancsnok jogosult.

Az állományilletékes parancsnok a kár felfedezése után intézkedni köteles a kár összegének és a károkozó személyének megállapítására. A kár összegének és a károkozó személyének megállapítását követő tizenöt napon belül az állományilletékes parancsnok megindítja a kártérítési eljárást.

A kártérítési eljárás során a tényállás megállapításával arra alkalmas, az ügyben érdektelen és elfogulatlan személyt kell megbízni. Ha a tényállás bonyolult, a kártérítési eljárás lefolytatására bizottságot kell kijelölni.

A kártérítési eljárás szabályai

A kártérítési eljárásban a hivatásos állomány tagját meg kell hallgatni, és lehetővé kell tenni, hogy védekezését részletesen előadja. A lefolytatott bizonyításról jegyzőkönyvet kell felvenni.

Ha a hivatásos állomány tagja a kártérítési eljárás során a kár mértékét vitatja, és emiatt a kár összegének vizsgálatára szakértő kirendelése válik szükségessé, a szakértői vizsgálat időtartamára az eljárás felfüggeszhető.

A hivatásos állomány tagja a kártérítési eljárásban érdekeinek védelmével megbízhatja az érdek-képviselői szervét, valamint ügyvédet hatalmazhat meg.

A kártérítési eljárás megindítását követő hatvan napon belül az állományilletékes parancsnok indokolt határozattal dönt a kártérítésre kötelezésről vagy annak mellőzéséről. A határidőbe a kártérítési eljárás felfüggesztésének időtartama nem számít be.

Az állományilletékes parancsnok a kártérítési eljárás megindításának mellőzésével kiadott határozatban rendelkezhet a kár megtérítéséről, ha a keletkezett kár összege a rendvédelmi illetményalap kétszeresét nem haladta meg, a károkozó a felelősségét írásban elismerte és kötelezettséget vállalt a kár harminc napon belüli megtérítésére.

Az állományilletékes parancsnok a kártérítési eljárásban hozott határozatban felhívja a károkozót, hogy a határozattal szemben tizenöt napon belül panasszal élhet. Ha a károkozó nem él panasszal, a kártérítésre vonatkozó határozat végrehajtható.

Az állományilletékes parancsnok határozata elleni panaszt nyolc napon belül fel kell terjeszteni az előjáró parancsnokhoz, aki azt harminc napon belül elbírálja.

A határidő további harminc nappal meghosszabbítható.

A kártérítési eljárásban hozott másodfokú határozattal szemben a kártérítésre kötelezett bírósághoz fordulhat.

Az állományilletékes parancsnok a kártérítést utólag mérsékelheti, ha a kártérítésre kötelezett körülményeiben olyan változás következett be, amely a kártérítés méltányos csökkentését teszi indokolttá.

Méltánylást érdemlő személyi körülményekre tekintettel az állományilletékes parancsnok a kártérítés levonását vagy végrehajtását elhalaszthatja, valamint részletfizetést engedélyezhet.

A rendvédelmi szerv kártérítési felelőssége

A rendvédelmi szerv vétkességére tekintet nélkül teljes mértékben felel a hivatásos állomány tagjának a szolgálati viszonyával összefüggésben keletkezett kárért.

A rendvédelmi szerv a vétkességére tekintet nélkül felel a kárért, ha az olyan betegség következménye, amely

- a) a szolgálat teljesítésével összefüggésben keletkezett, vagy
- b) a szolgálat sajátosságaival összefüggésben jelentősen súlyosbodott.

A betegség súlyosbodását akkor lehet jelentősnek tekinteni, ha az egészségkárosodás mértéke a 12%-ot meghaladja

A rendvédelmi szerv a szolgálati viszonyal összefüggő balesetből eredő személyi kárért vétkességére tekintet nélkül felel.

A rendvédelmi szerv mentesül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy a kárt az ellenőrzési körén kívül eső olyan körülmény okozta, amellyel nem kellett számolnia és nem volt elvárható, hogy a károkozó körülmény bekövetkezését elkerülje vagy a kárt elhárítsa.

Kár megtérítésének kizáró oka

Nem kell megtéríteni a kárnak azt a részét, amelyet a károsult vétkes magatartása idézett elő.

A kártérítés felelősség megállapításának és a kár megtérítésének szabályai

A hivatásos állomány tagjának kell bizonyítania a kárát és azt, hogy a kár a szolgálati viszonyal okozati összefüggésben keletkezett.

A rendvédelmi szerv a kárfelelőssége alapján a hivatásos állomány tagjának elmaradt jövedelmét, dologi kárát, a sérelemmel, valamint ennek elhárításával összefüggésben felmerült indokolt költségeit köteles megtéríteni.

A szolgálati viszony körében az elmaradt jövedelem megállapításánál a távolléti díjat kell figyelembe venni, továbbá azoknak a rendszeres szolgáltatásoknak a pénzübeli értékét, amelyekre a hivatásos állomány tagja a szolgálati viszony alapján jogosult, feltéve, hogy azokat a károkozás bekövetkezését megelőzően rendszeresen igénybe vette.

A szolgálati viszonyon kívüli elmaradt jövedelemként a sérelem folytán elmaradt egyéb rendszeres, az összeférhetlenségi szabályok figyelembevételével elismerhető keresetet kell megtéríteni.

A rendvédelmi szerv a hivatásos állomány kártérítésre jogosult tagjától vagy annak közeli hozzátartozójától a munkavégzésből származó jövedelméről, jövedelmi viszonyairól évente igazolást kérhet.

A rendvédelmi szerv a károsultat értesíti, ha a kártérítés mértékének módosítására alapul szolgáló illetményemelés hajtott végre. A rendvédelmi szerv hivatalból módosítja a járadék összegét.

Nem kell megtéríteni az olyan szolgáltatások értékét, amelyek rendeltetésük szerint csak munkavégzés esetén járnak, továbbá a költségtérítés címén járó összeget.

Kártérítésként járadékot is meg lehet állapítani. Rendszerint járadékot kell megállapítani akkor, ha a kártérítés a károsult vagy a vele szemben tartásra jogosult közeli hozzátartozója tartását vagy tartásának kiegészítését hivatott szolgálni.

A bv. szerv által követendő kártérítési eljárás szabályai

A károsult állományilletékes parancsnoka a károkozásról való tudomásszerzéstől számított tizenöt napon belül köteles a károsultat felhívni kárigényének előterjesztésére. A rendvédelmi szerv a kárigény bejelentésétől számított tizenöt napon belül írásbeli tájékoztatást ad a károsultnak az eljáró szerveről és az eljárás módjáról.

A károsult a kártérítési igényét annak a szolgálati helynek az állományilletékes parancsnokához nyújthatja be, ahol a kár keletkezett.

A rendvédelmi szerven belüli vezénylés időtartama alatt bekövetkezett kár esetében a kárigényt annál a szervnél kell benyújtani, amelynél a kár keletkezett.

A kártérítési igényt az igénybejelentés beérkezésétől számított hatvan napon belül, a rendvédelmi szervnek kell elbírálnia, és a döntést a károsulttal indokolt határozatban kell közölnie. Ha a kártérítési igény vagy annak mértéke alaptalan vagy részben alaptalan, az elbíráló szerv erről a károsultat azzal értesíti, hogy igényével bírósághoz fordulhat.

A károsult a határozat ellen harminc napon belül keresettel fordulhat a bírósághoz. A határozat keresettel nem érintett részei jogerőre emelkednek.

Az elévülésre vonatkozó szabály

Az elévülés szempontjából önállóan kell tekinteni:

- a) a betegség idejére járó távolléti díj és a sérelem folytán csökkent kereset, valamint
- b) a betegség idejére járó távolléti díj és a rokkantsági nyugdíj vagy megváltozott munkaképességű személyek ellátása különbözetének megtérítése iránti igényt.

Járadékigény hat hónapnál régebbi időre visszamenőleg csak akkor érvényesíthető, ha a jogosultat a követelés érvényesítésében mulasztás nem terheli, vagy a rendvédelmi szerv a kötelezettségét elmulasztotta. Három évnél régebbi időre visszamenőleg járadékigény nem érvényesíthető.

Felkészülési kérdések:

Sorolja fel miből áll az alapilletmény!

Mekkora összeg téríthető a hivatásos állomány tagjának riadócsomag költségtérítés címén?

Milyen esetekben felel a hiányért vétkességre tekintet nélkül a hivatásos állomány tagja?

Felhasznált irodalom:

2015. évi XLII. törvény a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról

Az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény

368/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról

21/2008. (IX. 23.) IRM rendelet a Budapesti Rendőr-főkapitányság, a Fővárosi Büntetés-végrehajtási Intézet és a Budapesti Fegyház és Börtön tiszthelyettes és zászlós állományának vissza nem térítendő lakáscélú támogatásáról

A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 21/2017. (II.9) OP szakutasítás a választható béren kívüli juttatások rendszeréről

A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 47/2016. (X.25.) OP intézkedése az egyenruházati, a munka- és védőruházati alapellátási normák kiadásáról, valamint az egyenruha-ellátásra jogosult állomány ruházati és öltözködési szabályzatáról 14/2016. (V. 10.) BM rendelethez 4. melléklet az alsóruházati költségtérítés összege

A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 53/2015. (VII.28.) OP szakutasítás az illetményelőleg folyósításának és visszafizetésének szabályozásáról

A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 21/2015. (II.27) OP szakutasítás a büntetés-végrehajtási szervezet kormánytisztviselőinek fogászati ellátással, valamint szemüveggépzéssel kapcsolatos költségeinek megtérítéséről, illetve támogatásban részesítéséről

(www.kormany.hu/hu/mo/a-koltsegvetes)

(<https://hu.wikipedia.org/wiki/Államháztartás>)